

Uddannelse på vej til at blive stort eksporterhverv

Politiken 22. maj 2005, 1. sektion, side 1

Danmark kan tjene penge på, at uddannelserne er gode til gruppearbejde, tværfaglighed og kreativitet. Dansk uddannelse har potentiale til at blive et af de vigtigste eksporterhverv, spår analytikere.

Af Line Aarsland

I torsdags underskrev de danske KaosPiloter kontrakt med en handelshøjskole i Oslo. Den har netop købt retten til at lave en kaospilotuddannelse i Norge. De første studerende begynder til august - og der er også kaospilotuddannelser på vej i Sverige og Holland. Det er ifølge firedobbelt ambassadør Jørgen Ørstrøm Møller sådan noget, Danmark skal leve af i en globaliseret verden.

»Uddannelse bliver et af de største erhverv - måske det største erhverv i verden inden for 10-20 år - og derfor måske også til en af vores vigtigste eksportvarer«, siger Jørgen Ørstrøm Møller, adjungeret professor på Handelshøjskolen i København.

Uddannelse er blevet en vare, som sælges over landegrænser. I Australien er uddannelse blandt de største erhverv med 25 milliarder årlig i eksportindtægter. Og det danske uddannelsessystem er blandt verdens bedste til at udvikle kompetencer, kreativitet og tværfaglighed - fra børnehavepædagogikken, skolernes gruppearbejde til efteruddannelse, påpeger Jørgen Ørstrøm Møller og giver et eksempel:

»Singaporeanske virksomheder har været meget interesserede i, hvordan ISS har lavet en uddannelsesproces inden for rengøringssektoren«, siger han.

Dansk Handel og Service er enig. De peger på, at en række danske virksomheder og uddannelser - Ecco, Teco fra Herning og Niels Brock allerede har aktiviteter i udlandet.

»Vi har nogle unikke kompetencer, vi kan udnytte. Der er ingen tvivl om, at hvis vi gør det på den rigtige måde, så kan vi få ganske stor succes globalt set på uddannelsesområdet«, siger udviklingsdirektør Per G. Gotfredsen. Også på universitetsplan er der gang i den internationale udvikling.

»Vi har 300-400 samarbejdsaftaler og strategiske alliancer med universiteter over hele verden. Vi veksler viden, studerende og forskere. Det er nødvendigt for at opretholde et højt niveau«, siger rektor Linda Nielsen, Københavns Universitet. Universitetet har bl.a. aftaler med de prestigefyldte amerikanske universiteter Yale og Berkeley.

Linda Nielsen advarer dog mod at skrue forventningerne for højt op. Engelske universiteter har bl.a. tabt penge på udenlandske filialer.

»Der er meget at hente, hvis vi eksporterer vores viden, men jeg tror ikke, at det kan blive et hovederhverv«, siger Linda Nielsen.

line.aarsland@pol.dk

»Hvis man laver det samme om tre år, gør man det på en anden måde«

Politiken 22. maj 2005, 7. sektion, side 4

Alle skal efteruddanne sig - også rengøringsdamen - hvis Danmark skal klare sig, når Asien om få år har førertrøjen på. Ambassadør Jørgen Ørstrøm Møller sidder midt i globaliseringskedlen i Singapore og er ikke i tvivl om vejen frem: Danmark skal satse på det, vi er allerbedst til i forvejen: uddannelse og tværfaglighed.

Af Line Aarsland

Glem Paris og New York.

Om få år kommer alt det hippe fra Asien. Det er dér, pengene er, og ingen vestlige lande kan længere følge med økonomisk - og heller ikke når det gælder design og nye trends.

Det er sådan noget, ambassadør i Singapore Jørgen Ørstrøm Møller ved.

Og som statsminister Anders Fogh Rasmussen (V) oplevede, da han besøgte Kina sidste år: at Kina, som i dag er verdens næststørste økonomi, om tre år har flest

hjemmecomputere, at kinesere hurtigere tog SMS'er til sig end andre lande og sendte 6 milliarder SMS'er forrige nytårsaften. Og at landet har en økonomisk vækst på 10 procent og valutareserver for 600 milliarder dollar.

»Den økonomiske tyngde flytter fra Europa og USA til Asien. Det er et af de store globale skift, som har meget stor økonomisk betydning«, siger Jørgen Ørstrøm Møller.

Han har i mange år været en af centraladministrationens skarpeste hjerner blandt andet som departementschef i Udenrigsministeriet. Jens Otto Krag var en stor beundrer af ham. Nu er han firedobbelt ambassadør for Singapore, Brunei, Australien og New Zealand - og adjungeret professor på Handelshøjskolen i København.

Indtil nu har de vestlige lande kunnet konkurrere med de billige lønninger i Asien, fordi de dyre vestlige varer havde en højere kvalitet og lækkert design. Men om få år er kvalitetsforskellen reduceret til det rene ingenting, og så vil ingen betale de dyre vestlige varer.

»Om tre til fem år får 200 millioner kinesere råd til at købe varer baseret på design og kvalitet. Så får du et forbrugsboom, og det afgørende er, at danske virksomheder er til stede mentalt. De skal ikke bare producere og have butikker med deres varer der - men være der, fordi det er der, de nye strømninger og trends vil opstå«, siger Jørgen Ørstrøm Møller.

Statsministeren blev overbevist af sit besøg. Det hele var bare større, vildere og længere fremme, end nogen af erhvervsspidserne i statsministerens delegation havde drømt om.

»Det fik København til at ligne en afdeling af Frilandsmuseet«, som en deltager siger.

Statsministeren skyndte sig hjem og fortalte vidt og bredt, at »vi skal blive klogere, når de andre bliver billigere«.

Men danskerne får alligevel svært ved at konkurrere. I Indien spytter de 4.000 ingeniører ud om måneden. Og de er dygtige. Og alle danskere kan jo heller ikke flytte til Asien. Men

det går alligevel.

»Det er den gamle vittighed, som gik om Japan for en del år siden: En amerikaner og en japaner sidder ude i junglen, så kommer der en tiger, og japaneren sætter sig ned og tager løbesko på, hvorefter amerikaneren grinende siger, »du tror da ikke, at du kan løbe hurtigere end en tiger«. »Nej«, svarer han. »Det er også kun nødvendigt for mig at løbe hurtigere end dig«.

Ørstrøm griner lidt.

»Det samme gælder i konkurrencen om de asiatiske markeder. Vi skal ikke kunne løbe hurtigere end Kina. Vi skal løbe hurtigere end de andre europæiske lande. Det er dem, vi skal slå af banen«.

Leg og vidensbegær

Og Danmark har trods sin lidenhed rigtig gode kort på hånden: Nøgleordene er uddannelse, kreativitet og tværfaglighed.

»Det handler om den enkeltes evne til at gøre noget. Det danske samfund er et enestående samfund. Der har du næsten den ideelle blanding af kreativitet, individualisme og holdsamarbejde. Det skyldes i høj grad det danske børnehavesystem og de første år i det danske skolevæsen, hvor børnene får de evner. Det skal vi satse på og udbygge«, siger han.

Det begynder med ungerne leg i børnehaverne; gruppearbejdet i skolen og danskernes iver efter at lære fortsætter resten af livet - på højskoler, folkeuniversitet og efteruddannelse.

»Danmark er grundlæggende et meget kreativt land, hvor mange har en uddannelse, og hvor der er tradition for livslang uddannelse. Den enkelte person føler et ansvar for de ting, de gør, og holder sig ikke tilbage for at foreslå forbedringer i produktionsprocessen og design. Det er en markant fordel«.

Hvorfor?

»Fordi vi ikke har hierarki på arbejdspladsen. Hvis en person selv tænker på, hvordan tingene kan gøres bedre, i stedet for at det skal op igennem en lang kæde til en overordnet, sparer det jo omkostninger«.

Alle, både akademikeren og den ufaglærte, skal dog være indstillet på hele tiden at omstille sig og være åben over for nye tendenser.

»De kompetencer bliver alle mennesker nødt til at erhverve sig. De må ikke se sig selv som en, der er groet fast, og som laver det samme, som de hele tiden har gjort. De skal være indstillet på, at det kan godt være, at jeg har det samme arbejde om tre år, men så gør jeg det på en anden måde - og muligvis laver jeg noget helt andet«, siger Ørstrøm og giver et eksempel:

»Den computer, du har i dag, ligner ikke den, du havde for fire år siden. Og det drejer sig ikke bare om at betjene dens knapper, men om at mentalt indstille sig på, hvad man kan bruge teknologien til i hverdagen«, påpeger han.

Alle skal uddannes

Udfordringen bliver at få de kortuddannede og de ufaglærte i gang på skolebænken. Ikke fordi de nødvendigvis skal have en lang uddannelse.

»Det bliver jo ikke pludselig et samfund, hvor der kun er plads til kreative. F.eks. er rengøring jo også et område, som ændrer sig hele tiden. Der vil selvfølgelig altid være brug for rengøring, men hvis ISS laver rengøring på samme måde som for 15 år siden, så var ISS jo *out of business*. Singaporeanske virksomheder har været meget interesserede i,

hvordan ISS har lavet en uddannelsesproces inden for rengøringssektoren«, siger han.
»Det er en klar illustration af, at du også i de lavtuddannede job har behov for udvikling. Udvikling er jo ikke bare at sidde og glo i et mikroskop - udvikling har noget at gøre med, hvordan du rent faktisk gør rent«.

Danmark skal sætte alt ind på de forskningsområder, hvor vi er stærke - medicin, biotek, nanoteknologi og fødevarerforarbejdning. Og transport - med shipping og Mærsk som fyrtårn. Og så skal branding opdyrkes.

»Du skal have folk til at betale mere for et produkt. Hvis du køber en flaske parfume, er det ikke bare for at lugte bedre, så er det også for at bruge det mærke. Vi har fantastiske globale brands i Danmark. Royal Copenhagen, Carlsberg, Maersk, B&O, Danfoss, Grundfos og Lego«, påpeger han.

Eksport af uddannelse

Men Danmark skal også udvikle et helt nyt erhverv, hvor vi kan noget særligt: uddannelse. Det har ifølge Jørgen Ørstrøm Møller potentiale til at blive den største eksportvare overhovedet. Danske universiteter er allerede godt i gang med at etablere afdelinger rundt i verden. De skal indgå alliancer med universiteter over hele verden og satse på at kunne udbyde verdens bedste uddannelser over hele verden. I dag tjener Australien for eksempel 25 milliarder i eksportindtægter på uddannelse.

»Uddannelse bliver et af de største erhverv - måske det største erhverv i verden inden for 10-20 år - og derfor måske også til en af vores vigtigste eksportvarer. I øjeblikket finansieres uddannelsessektoren af andre erhverv, men det skal vendes om, så uddannelse bliver en erhvervssektor, der er med til at finansiere udviklingen af det danske samfund«. Den største force i det danske uddannelsessystem er evnen til at udvikle kompetencer - det tværfaglige, samarbejdet og den antiautoritære kreativitet. Det betyder dog ikke, at Jørgen Ørstrøm Møller alene hylder rundbordspædagogikken.

»Vi kommer ikke uden om et betydeligt element af faglighed - rent faktisk viden om, hvordan tingene er. Det er en illusion at tro, at man kan have et uddannelsessystem, som ikke har det som et af sine fundament«, siger han.

Men Danmark har en kæmpe fordel, i og med at det kreative og samarbejdet er indøvet siden børnehaven og en del af den danske mentalitet.

»Den faglige viden er jo ikke så svær at kopiere. Det kan du gøre i Singapore, Brasilien eller i USA. Det kræver ikke nogen særlige samfundsmæssige forudsætninger, men den anden del af det, evnen til at få mennesker til at fungere sammen - individuelt og i hold - det har du en betydelig tradition for i Danmark, og det skal vi udnytte«.

Og det er det der lidt undefinerbare særlig danske, der stammer fra Grundtvigs folkeoplysning, er rundet af rundbordspædagogerne og et fagligt fundament, vi skal udnytte. Store lande som Kina, USA og Indien kan smide hundredvis af forskere ind på alle områder, men de små danske grupper kan noget særligt.

»Vi har det tværfaglige og kreativiteten, som det vil tage andre lande mange år at indhente. Og vores mentalitet - det er sværere at formulere - gør, at vi måske er bedre til at finde ud af, hvordan vi kan bruge forskningsresultaterne, og hvordan de skal indføres i samfundet. Der har vi det, som en økonom vil kalde en komparativ fordel - vi står altså stærkere end de fleste andre lande med det tværfaglige i det danske uddannelsessystem«.

line.aarsland@pol.dk

Fakta: Fem udfordringer

1) Danskerne skal ikke være bange. Vi har overlevet som nation i tusindvis af år. Og

danskheden er stærk nok til at klare sig internationalt, men mange er nærmest bange for at tage kampen op i den internationale konkurrence.

2) Vi skal satse på vores fordele: uddannelse og kreativitet. Det danske samfund er enestående med sin blanding af kreativitet, individualisme og holdsamarbejde.

3) Vi skal være nummer 1 på et eller to områder og ikke nummer 2 på ti områder; hvem husker nummer 2?

4) Vi skal satse på det tværfaglige. Vi kan ikke konkurrere med Kina og Indien om at være den bedste inden for en gren af kemi, men vi kan få de forskellige sektorer til at arbejde sammen og er mere kreative, i forhold til hvad forskning kan bruges til.

5) Vi skal tænke udadvendt og være modtagelige for, hvad der sker i verden. Vi skal satse massivt på at komme ud. Alle unge studerende skal ud at læse på udenlandske universiteter en del af tiden, og udenlandske studerende skal læse i Danmark. Og der skal ske en mentalitetsændring, så vi går fra at være bange og indelukkede og selvtilstrækkelige til at sige, at det er interessant, det som kommer udefra. Satsninger

Fakta: Satsninger

Ifølge ambassadør Jørgen Ørstrøm Møller skal Danmark i fremtiden satse på følgende områder: Uddannelse. Vi skal satse på, at Danmark er førende, når det gælder livslang uddannelse fra børnehaver til efteruddannelser. Uddannelse bliver et af de største erhverv, og vi skal gøre det til vores vigtigste eksportvare. Branding. Vi skal satse massivt på at brande, at danske produkter er noget særligt, så folk betaler mere, fordi de føler, at varen er mere værd end andre.

H.C. Andersen-jubilæet har f.eks. været med til at brande Danmark - han er jo noget med fantasi, kreativitet, individualist og international - og det afspejler det danske samfund. Ifølge bladet The Economist er Danmark det bedste land for fremtidige investeringer. Vi ligger helt i top med hensyn til god regering og administration. Microsoft og IBM har placeret forskningscentre her i landet.

En EU-rapport sidste år viste, at halvdelen af danskerne deltager i livslang læring hvert år, absolut bedste i Europa. Hvert år bruges 36 milliarder danske kroner til livslang læring. Det burde vi brande Danmark på. Vi bør satse på de to brancher, hvor vi i forvejen er stærke:

Shipping, transport og luftfart samt det, som bygger på landbrug: fødevarerforarbejdning, medicinindustri og biotek. Vi skal ikke skyde med spredehagl ved deltagelse i globaliseringen.

Vi skal vælge partnere, hvor der er gensidige fordele.

Universiteterne skal indgå alliancer med få udvalgte universiteter i andre lande for at opbygge uddannelser med samme værdi, uanset i hvilket af alliansens universiteter den er erhvervet.

København som Danmarks eneste deltager i begrebet globale byer - skal vi kalde det Øresundsmetropolen - skal på samme måde søge sammen med andre byer for at skabe et netværk af ensartede værdier, således at personer finder sig til rette på samme måde, uanset hvilke af disse byer de opholder sig i.